

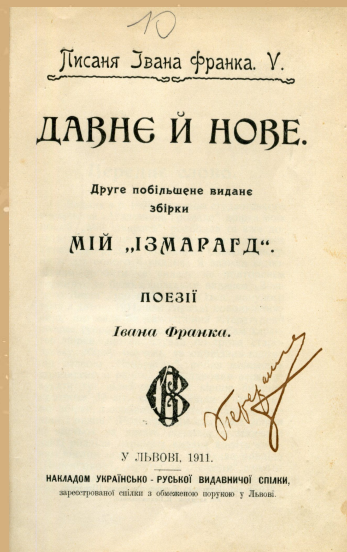
ЛІТЕРАТУРА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIII – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVI СТ.

Перекладна література «другої хвилі» (XVI – XV ст.):
Дидактичні збірки: «Ізмарагд», «Четъї» (збірка
проповідей, житій,
апокрифів); «Злата ціп», «Тлумачна Палея».

Підготувала студентка 14 СО групи
Верещака Анна



- ❖ У другій половині XIII - середині XIV ст. продовжує розвиватися перекладна література, серед зразків якої, наприклад, «Ізмарагд», «Златая Цепь», «Златая матиця», «Маргарит», «Златоуст».



- ❖ «Ізмарагд» - літературний збірник, відомий у численних східнослов'янських списках XIV-XVII ст., де вміщені слова і повчання, переважно релігійно-морального характеру. Серед них - слова «о почитанні книжном», проти поклоніння ідолам, ворожбитства, розваг і забобонів, пов'язаних з поганством. Низка творів збірника торкається родинно- побутових стосунків. Наприклад, «О женах добрых і злых», «О наказанні чад», «Како достоит челядь имети». Є статті про сні, про правду і кривду тощо. Значна частина слів цього збірника має слов'янське походження, наприклад, проповіді Феодосія Печерського, Кирила Туровського, Серапіона Володимирського.



- ❖ Болгарський чернець Діонісій у XIII-XIV ст. переклав з грецької «Маргарит» - збірник морально-учительного характеру, який складався із вибраних слів Іоана Златоуста. На східнослов'янському ґрунті ця збірка остаточно сформувалася десь у XV ст. Перше друковане видання книги в Україні здійснено 1595 р. у Острозі.



- ❖ «Четї Мінеї»— церковно-релігійні збірники, в яких «житія святих», перекази, повчання тощо розміщені по днях кожного місяця, відповідно до дати вшанування церквою того чи іншого святого. Виникли у Візантії в 9 столітті. У Київській Русі вперше з'явилися в 11 столітті.

Систематизовані в 1-й пол. 16 ст. за ініціативою новгородського архієпископа, а згодом московського митрополита Макарія, т. зв. Великі Мінеї Четї у 12-ти томах. Відомо 3 списки:

- найстарший Софійський, покладений 1541 в Софійський собор Новгороду Великого тоді ще архієпископом Макарієм;
- Успенський, вкладений вже митрополитом Макарієм в Успенський кафедральний собор у Москві 1552 і
- Царський, який укладався для російського царя Івана IV Грозного 1554.



- ❖ В основу покладені Мінеї, що побутували на руських землях, доповнені матеріалами з Пролога, Торжественників, Патериків, зокрема Патерика Києво-Печерського, Златоструя, Маргарита, словами і повчаннями отців Церкви — Василя Великого, Григорія Богослова, Іоанна Златоуста та ін. Перероблені, доповнені Димитрієм Ростовським і видані в 4-х томах під назвою «Книги житій святих» друкарнею Києво-Печерської лаври (1689—1705); друге видання — 1711—18. У наступні часи видавалися синодальною друкарнею з певними змінами й доповненнями. Києво-Печерська друкарня змогла видати передрук московського синодального видання лише 1764. Користувалися популярністю серед грамотних верств населення в Україні.

- ❖ Злата Цѣпь («Золотий Ланцюг») — збірник, що має повну назву «Книгы глаголемыя Златая Чепь, на поученіе всѣмїи крестьяномь» (Книга Золотий Ланцюг для поучення всіх християн). За поученнями про віру і любов тут вміщено розділи про піст, сусідів, монастирі, єпископа, священників, князів, приятелів, рабів, жінок та ін. З творів проповідників що служили на теренах сучасної України увійшли писання Кирила Туровського і Серапіона. Належав до найважливіших компілятивних збірників.



- ❖ Тлумачна Палея (грец. παλαιός — давній, вітхий, старий; назва походить од грец. іменування Вітхого Завіту — παλαιά Διαθήκη)(Бытіє толковое на Іудея) — пам'ятка давньої української літератури[2], що виникла на грецькому ґрунті не раніше VIII століття, і є полемічним твором, спрямованим проти юдаїзму та ісламу. На українських землях (тоді їх називали руськими) пам'ятка з'явиться у XIII–XIV столітті під назвою «Бытіє толковое на Іудея». Разом з Історичною та Хронографічною Палесею є складовою «Палей».
- ❖ У творі йдеться про події старозавітної історії від створення світу до царювання Соломона, інформація подається у систематичному порядку. Текст Тлумачної Палей становить виклад подій з численними додатками та коментарями до біблійних книг з виразною антиіудейською, а також антимусульманською спрямованістю. Канонічні тексти доповнюються значною кількістю апокрифів, вставками науково-природничого характеру та коментарями. Матеріали з астрономії подаються переважно в інтерпретаціях Козьми Індикоплова та Іоанна екзарха Болгарського. Тлумачна Палея існувала в різних версіях, серед яких привертає увагу виявлений в Крехівському монастирі рукопис початку XV століття, названий дослідниками «Крехівською Палесею». Тут систематизовано наукові уявлення, які українські книжники поділяли з освіченими людьми всіх країн візантійської культурної сфери.



Дякую за увагу)